

- (2) בתוך סקירת המצב הכספי של הרשויות המקומיות, שמשרדנו ערך במחצית השנייה של 1953, הוקדשה תשומת לב מיוחדת למשאלתו של שר הפנים לתת תמונה על הגרעונות של הרשויות המקומיות לתום שנת הכספים 1952/53 (ראה חלק II של הפרק השביעי).
- (3) במסגרת פעולותינו להנהגת ריפורמה תקציבית הצענו למשרד הפנים להניע את הרשויות המקומיות להגשמת הצעות הדומות לאלו, שמבקר המדינה הציע בתחום תקציב המדינה (ראה עמ' 154-155).
- (4) באוגוסט 1953 המציא מבקר המדינה לשר הפנים תזכיר, שמטרתו לברר את מעמדם של הוועדים המקומיים ואת הצורך בפיקוח על ביצוע תקציביהם (ראה פרק שביעי, חלק I, סעיף 8: בעיות הפיקוח על הוועדים המקומיים).

10. משרד התחבורה

הביקורת במשרד התחבורה הקיפה, מלבד פעולות מפעלי התחבורה (ראה בדו"ח זה פרק חמישי), את אגף הכספים והביקורת, את מחלקת היבוא והיצוא, את אגף המפקח על התעבורה, בכללו מחלקת הרישוי, את שדה התעופה לוד ואת השירות המטאורולוגי.

פגיעות בחוק או בעקרונות החסכון והיעילות

(1) פיקוח על ניצול המכוניות של משרד התחבורה
 בחודש פברואר 1953 ערכנו ביקורת במשרד התחבורה על השימוש במכוניות של המשרד. הביקורת העלתה, שמחלקת המשרד, שעליהן להגיש חומר הנוגע לנסיעות, אינן מקפידות על רישום פרטי הנסיעות, על ציון המרחקים, על רישום הדלק, ואינן בודקות, אם צריכת הדלק הלמה את הנורמות המקובלות.
 לאגף הפיקוח על התעבורה הוצמדה בספטמבר 1952 מכונית משא של $3\frac{1}{2}$ טון. מכונית זו לא נוצלה לתפקידה המתאים, כי אם במשך תקופה ארוכה השתמשו בה לנסיעות שונות במקום במכונית קטנה (בין היתר לנסיעות של עובדים בודדים). במשך $5\frac{1}{2}$ חודש עשתה סך הכול 1006 ק"מ.

(2) רשיונות יבוא

(א) בדיקת המחירים:

משרד התחבורה הוציא רשיון יבוא לצמיגים ואבובים על סך 35 מיליון פראנקים בלגיים (כ-750,000 דולאר), שהגיעו ארצה בשנים 1951-1952 ושנרכשו במסגרת המלווה הבלגי. ביקורתנו העלתה, שמחירי הקנייה עלו בחלק ניכר של הסחורות ב-32% ובמקרים מספר ב-60% עד 65% על מחירי השוק העולמי. אין ספק, שבין הגורמים שיש להתחשב בהם בשעת אישור רשיון יבוא יש ערך לאפשרות לקבל סחורה באשראי וגם לצורך הדחוף בסחורה זו בארץ. אולם גם להתחשב בזה לא יסגור, ומן הצורך לבדוק ולהשוות את מחירי היבוא המוצע למחירי השוק העולמי. על גבול זה עבר משרד התחבורה במקרה הנדון.

(ב) בדיקת כמויות יבוא

בחודש יוני 1952 קיבל יבואן רשיון יבוא על חלפים בשביל חברת נסיעות עירונית. בקשר לרשיון זה לא נבדק, באיזו מידה התצרוכת המשוערת של החברה מצדיקה את כמות הסחורה שהוזמנה. נתברר, שבין החלפים אושר גם יבוא של 11.5 טון ברגים - כמות שהייתה מספיקה לחברה זו למספר שנים.

המפקח על התעבורה

פעולות הביקורת כללו: בדיקת שיטות הטיפול בהוצאה ובחידוש של רשיונות למכוניות ול-נהגים במשרדי הרישוי בירושלים ובתל אביב, במיוחד הפיקוח על חידוש רשיונות לכלי רכב בגמר

תוקפם במגמה למנוע שימוש בכלי רכב שרשיונותיהם לא חודשו; בדיקת פעולות מדורי הפיקוח - חלפים, צמיגים ומוסכים - וכן הטיפול בבקשות להקצבת מכוניות ורשיונות למוניות. בדקנו גם את יעילות השימוש בצידוד, שנרכש בעבור משרדי הרישוי ואת פעולות המפקח על התעבורה בקשר לגביית מס יתר והזמנות בעבור השירותים הציבוריים.

א. ליקויים שלא תוקנו או לא הוסברו כראוי

הפיקוח על המוסכים

בצו ההגנה (פיקוח על המוסכים ומפעלים לכלי רכב), תשי"ז-1950 הוטל על המפקח על התעבורה, בתור רשות מוסמכת, פיקוח על מוסכים, לפיו נקבע בין היתר: "לא ידרוש אדם בעד עבודה או בעד מלאכה הנעשית במפעל או בעד שירות הניתן בו, שכר העולה על השכר שיקבע המפקח בצו לאותם עבודה, מלאכה או שירות".

הפיקוח על המחירים לא בוצע בהתאם להוראת הצו. המחירון, שפורסם על ידי המפקח בשנת 1950, לא עודכן, על אף העלויות הרבות במחירים, שחלו במשך הזמן, וכתוצאה מכך איבד את ערכו המעשי, ובעלי המוסכים חדלו מלהתחשב בו. כל הפיקוח על המוסכים והמפעלים לכלי הרכב היה במחוז חיפה בידי פקיד אחד, במחוז תל אביב בידי פקיד אחד באופן חלקי; במחוז ירושלים לא פעל כל מפקח.

ב. פגיעות בחוק או בעקרונות החסכון והיעילות

גביית מס יתר

עם שינוי שער החליפין של הלירה הישראלית ביום 19.2.1952 ועל סמך צו ותקנות של משרד המסחר והתעשייה בדבר הגשת הצהרה על מלאי סחורות והטלת תשלומי חובה, הטיל המפקח על התעבורה מס יתר על סוחרים בחלקי חילוף למכוניות בהתאם לרשימות מלאי שהוגשו על ידם. רשימות אלה לא הומצאו במועד ובצורה כפי שנקבעה בצו הנ"ל. לא נערכה בדיקה על הרשימות, שהוגשו למפקח בדבר מצב המלאי ועל המחירים שצוינו ברשימות. אף לא נעשו בדיקות לגילוי סוחרים שלא המציאו הצהרות או רשימות על המלאי שברשותם.

השירות המטאורולוגי

בדקנו את ניהול חשבונות המלאי שבמחסן השירות המטאורולוגי, רישום הרכוש וניהולו, פעולות בית הדפוס (להדפסת מפות וחומר מקצועי), בית המלאכה לתיקון ולייצור של מכשירים מטאורולוגיים. ערכנו ביקורת מינהלית בתחנה החיווי בלוד.

שדה התעופה לוד

שדה התעופה לוד הוא התחנה המרכזית בארץ לחניית אווירונים ולהמראתם. עיקר פעולותיו הם החזקת מסלולים (מוארים לשם תנועה), קיום קשר אלחוטי לאווירונים ושדות תעופה בארץ ובחוץ לארץ, טיפול בנוסעים, במטענים ובאווירונים. כתוצאה מהארכת המסלול הפך בתקופה הנסקרת שדה התעופה לשדה תעופה מסוג א', שהוא הסוג הגבוה ביותר לפי התקנות הבינלאומיות. לשיפור הקשר האלחוטי הותקנו במשך השנה 4 משדרים נוספים.